

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 12Co/30/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4219200190
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 11. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Soňa Zmeková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:4219200190.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Zmekovej a sudkýň JUDr. Renáty Pátrovičovej a JUDr. Denisy Šaligovej v spore žalobkyne: O. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. XXX/X, J., zastúpenej Mgr. Cyntiou Takács Szalai, advokátkou so sídlom M. R. Štefánika 6, 945 01 Komárno, proti žalovaným: 1/ K.. X. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom Q. XXX/X, XXX XX J. - R. I., 2/ Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom Dostojevského rad 4, 811 09 Bratislava, IČO: 00 151 700, o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Komárno č. k. 10C/3/2019-193 zo dňa 14.10.2019 takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o zamietnutí žaloby **p o t v r d z u j e .**
- II. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania **m e n í** tak, že žalovaným 1/ a 2/ nepriznáva nárok na náhradu trov konania.
- III. Žalovaným 1/ a 2/ nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom návrh žalovanej 2/ na prerušenie konania do právoplatného skončenia konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I. pod sp. zn. 11Csp/33/2018 zamietol, konanie v časti o povinnosti žalovaných 1/, 2/ zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne sumu 20.000 eur a úrok z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 30.000 eur od podania žaloby do zaplatenia zastavil a žalobu zamietol. Rozhodnutie vo veci samej súd odôvodnil s odkazom na ustanovenie § 11, § 13 ods. 1, 2, 3, § 415, § 420 ods. 1, § 444, § 822 Občianskeho zákonníka, § 2 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z.z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia“), § 4 ods. 1, 2 písm. a), 4 a § 15 ods. 1, 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o PZP“). Výrok o trovách konania súd oprel o ustanovenie § 144, § 145 ods. 2, § 146 ods. 1, § 162 ods. 3, § 164 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V odôvodnení rozsudku súd uviedol, že žalobkyňa sa žalobou domáhala, aby žalované 1/, 2/ boli zaviazané zaplatiť jej spoločne a nerozdielne sumu 30.000 eur spolu s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 30.000 eur od podania žaloby do zaplatenia na tom základe, že pri dopravnej nehode dňa 13.01.2016 utrpela úraz, ktorým jej bolo spôsobené ťažké zranenie vo forme zlomeniny lonovej kosti, zlomeniny krížnej kosti, zlomeniny 2. a 3. krčného stavca s dobou liečenia a práceneschopnosti v trvaní najmenej 6 mesiacov. Túto dopravnú nehodu zavinila žalovaná 1/, ktorá bola odsúdená za prečin

ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona. Žalobkyňa tvrdila, že dopravnou nehodou došlo k intenzívnemu a nezvratnému protiprávnemu zásahu do jej života a bolo vážne poškodené jej zdravie a dôstojnosť. Podľa nej išlo o taký zásah, ktorého následky nie je možné odstrániť, a ujma je natoľko vážna, že primerané zadostučinenie nepostačuje a prichádza do úvahy náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch.

2. Žalovaná 1/ s podanou žalobou rovnako nesúhlasila a namietala, že v čase nehody bola poistená, preto žiadala, aby súd žalobu zamietol. Žalovaná 2/ vo vyjadrení k žalobe uviedla, že doposiaľ uhradila nároky poškodenej na náhradu škody na zdraví, a to bolestné v sume 5.563 eur a sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 20.044,60 eura. Vzniesla námietku premlčania s tým, že žaloba bola podaná na súde 11.01.2019 a ku škodovej udalosti, z ktorej škoda na zdraví žalobkyne vznikla, došlo dňa 13.01.2016. Pokiaľ sa žalobkyňa domáha svojho nároku voči žalovanej 2/ v zmysle § 15 zákona o PZP, subjektívna premlčacia doba je dvojročná a plynie, odkedy sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za škodu zodpovedá. Premlčacia doba uplynula dňa 13.01.2018. Žalobkyňa navyše v r. 2018 podala na Okresný súd Bratislava I žalobu o zaplatenie 21.809,60 eura titulom náhrady škody za sťaženie spoločenského uplatnenia, kde sa konanie vedie pod sp. zn. 11Csp/33/2018, a nie je možné, aby sa na základe tých istých skutkových okolností, ktorými sa odôvodňuje sťaženie spoločenského uplatnenia (má nemajetkovú povahu) domáhala ďalšieho odškodnenia v režime ochrany osobnosti.

3. Súd prvej inštancie sa najskôr zaoberal návrhom žalovanej 2/ na prerušenie konania, pričom tento nepovažoval za dôvodný. Predmetom konania na Okresnom súde Bratislava I je totiž nárok žalobkyne na náhradu škody na zdraví za sťaženie spoločenského uplatnenia a predmetom konania na Okresnom súde Komárno je náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch titulom ochrany osobnosti. V oboch prípadoch teda ide o samostatné konania, ktoré síce môžu vychádzať z rovnakého skutkového základu, avšak sú uplatňované na základe rôznych právnych titulov, ktoré je potrebné posudzovať individuálne.

4. Žalobkyňa na pojednávaní dňa 14.10.2019 vzala svoju žalobu späť v časti o povinnosti žalovaných 1/, 2/ zaplatiť jej spoločne a nerozdielne sumu 20.000 eur a 5 % úrok z omeškania ročne zo sumy 30.000 eur od podania žaloby do zaplatenia a žalované s čiastočným späťvzatím žaloby súhlasili. Vzhľadom na to súd konanie v tejto časti v zmysle § 145 ods. 2 CSP zastavil. Predmetom konania zostal nárok žalobkyne voči žalovaným 1/, 2/ na náhradu nemajetkovej ujmy spoločne a nerozdielne vo výške 10.000 eur.

5. Súd prvej inštancie žalobu na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch titulom ochrany osobnosti ako nedôvodnú zamietol. Konštatoval, že žalobkyňa sa domáha náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú videla v tom, že v dôsledku dopravnej nehody je schopná chôdza len za pomoci štvorkolesového chodítka, pri mnohých aktivitách je odkázaná na starostlivosť iných osôb, nemôže byť oporou pre svojho syna, stratila možnosť pestovať športy a nemôže už žiť aktívny spoločenský ani partnerský život. Žalovaná 2/ ako poisťovňa ju čiastočne odškodnila za sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom o zvyšku žalobkyňou uplatneného nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia sa vedie konanie na Okresnom súde Bratislava I (sp. zn. 11Csp/33/2018) a nie je vylúčené, že žalobkyne bude vyplatená aj ďalšia náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia. Zo žaloby o zaplatenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia adresovanej Okresnému súdu Bratislava I vyplýva, že žalobkyňa si tento nárok uplatňuje za rovnaké obmedzenia a z rovnakých dôvodov, aké uvádzala v žalobe o priznanie nemajetkovej ujmy titulom ochrany osobnosti. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že uplatnený nárok žalobkyne za zásah do jej osobnostných práv je krytý inštitútom sťaženia spoločenského uplatnenia a je odškodňovaný na základe bodového ohodnotenia, pričom pokrýva náhradu všestranných obmedzení poškodeného v rôznych sférach jeho života, ktoré sa prejavili ako dôsledok poškodenia zdravia. Aj znalkyňa K.. A. K. v znaleckom posudku č. 19/2017 pri hodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia zohľadnila skutočnosť, že poškodená bola pred dopravnou nehodou adekvátne sociálne začlenená, podávala kvalitný psychosociálny výkon a po nehode sa u nej objavili psychické ťažkosti, pre ktoré nie je dlhodobo schopná fungovať na premorbídnej úrovni; vzhľadom na jej vek a životnú situáciu je jej schopnosť uplatniť sa v rodinnom, partnerskom, pracovnom, politickom, kultúrnom a športovom živote trvalo a významne znížená.

6. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 262 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 256 ods. 1 CSP so záverom, že žalobkyňa procesne zavinila čiastočné zastavenie konania, preto nárok na náhradu trov konania v zastavenej časti vznikol žalovaným 1/, 2/. V zamietajúcej časti mali úspech žalované 1/, 2/.

preto im aj v tejto časti konania vznikol nárok na náhradu trov konania. Z uvedeného dôvodu žalovaným 1/, 2/ priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

7. Proti tomuto rozsudku v časti výroku o zamietnutí žaloby a vo výroku o trovách konania podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, ktorá žiadala rozsudok v napadnutej časti zmeniť a žalobe vyhovieť. Pre prípad nevyhovenia odvolaniu navrhla zmeniť výrok o trovách konania tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu. Namietala, že protiprávnym konaním žalovanej 1/ došlo k takému intenzívnemu a nezvratnému zásahu do života, straty sebaúcty a ľudskej dôstojnosti, že primerané zadosťučinenie nepostačuje a prichádza do úvahy náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch. Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia nezahŕňa náhradu za zásah do jej súkromia, sebaúcty a ľudskej dôstojnosti. Ten istý skutkový dej môže zakladať zároveň nárok na náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, ako aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Výška náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia určená na základe lekárskeho posudku nezohľadňuje ako neoprávnené konanie škodcu zasiahlo do súkromného a rodinného života poškodeného. V súvislosti s náhradou trov konania uviedla, že súd neprihliadol na skutočnosť, že jej jediným príjmom je dávka v invalidite vo výške 272,10 eura mesačne a je nemajetná. Žalované 1/, 2/ neboli právne zastúpené a nepriznanie trov by pre ne neznamenalo vážny zásah do ich majetkovej sféry.

8. Žalovaná 2/ vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne uviedla, že napadnutý rozsudok považuje za vecne správny a dostatočne a zrozumiteľne odôvodnený. Súd poukázal na zásah do osobnostných práv žalobkyne tým, že v dôsledku dopravnej nehody je schopná chodiť len za pomoci štvorkolesového chodítka, pri mnohých aktivitách je odkázaná na starostlivosť iných osôb, nemôže byť oporou pre svojho syna, stratila možnosť pestovať športy, nemôže už žiť aktívny spoločenský ani partnerský život. Ide pritom o tie isté kritériá, ktoré sú významné aj pri určovaní výšky sťaženia spoločenského uplatnenia, vrátane eventuálneho mimoriadneho zvýšenia odškodnenia súdom. Správnosť rozhodnutia súdu podporuje i tá skutočnosť, že žalobkyňa úplne rovnakými obmedzeniami v živote a v spoločnosti odôvodnila aj žalobu o náhradu škody na zdraví. Opätovne poukázala na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I.ÚS 426/2014. Žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno a nepreukázala, že by v dôsledku dopravnej nehody utrpela nemajetkovú ujmu, za ktorú ešte nebola odškodnená inštitútom odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia. Rozhodnutie v časti trov konania považovala za správne. Žalobkyňa bola zastúpená, pričom jej právna zástupkyňa zodpovedá za právne a skutkové zadefinovanie žaloby. Žaloba sa od počiatku javila ako nedôvodná.

9. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 CSP) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) ako aj skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal vec bez nariadenia pojednávania s verejným vyhlásením rozsudku (§ 385 ods. 1, § 378 ods. 1, § 177 ods. 2 písm. c/, § 219 ods. 3 CSP) a po prejednaní veci rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil. Výroky rozsudku o zamietnutí návrhu na prerušenie konania a o čiastočnom zastavení konania nadobudli pre absenciu odvolania právoplatnosť. Pri rozhodovaní o odvolaní mal odvolací súd na zreteli najmä nižšie citované zákonné ustanovenia:

10. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

11. Podľa § 13 ods. 1,2,3 Občianskeho zákonníka: (1) Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie. (2) Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. (3) Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

12. Podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

13. Podľa § 444 Občianskeho zákonníka pri škode na zdraví sa jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia.

14. Podľa § 2 ods. 1, 2 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia: (1) Bolesť je ujma spôsobená poškodením na zdraví, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov. (2) Sťaženie spoločenského uplatnenia je stav v súvislosti s poškodením na zdraví, ktoré má preukázateľne nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh (ďalej len „následok“).

15. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia náhrada za bolesť sa poskytuje jednorazovo; musí byť primeraná zistenému poškodeniu na zdraví, priebehu liečenia alebo odstraňovaniu jeho následkov.

16. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia sa poskytuje jednorazovo; musí byť primeraná povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti.

17. Podľa § 4 ods. 1, ods. 2 písm. a) zákona o PZP: (1) Poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poisťovnej zmluve. (2) Poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení.

18. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala voči žalovaným 1/, 2/ uloženia povinnosti zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne sumu 30.000 eur spolu s 5% úrokom z omeškania ročne zo sumy 30.000 eur od podania žaloby do zaplataenia. Podanú žalobu odôvodnila tým, že pri dopravnej nehode dňa 13.01.2016, zavinenej žalovanou 1/, utrpela úraz s následkom ťažkého zranenia s dobou trvania liečenia a práceneschopnosti najmenej 6 mesiacov. Vzhľadom na utrpenú ujmu s dosahom na jej rodinný, súkromný a spoločenský život, primerané zadosťučinenie nepostačuje, sa domáhala náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Súd prvej inštancie o žalobe rozhodol tak, že ju zamietol. Proti tomuto rozsudku v zamietajúcom výroku, ako i v súvisiacom výroku o trovách konania, podala žalobkyňa odvolanie namietajúc nesprávne právne posúdenie veci. Rozsudok vo výroku o zamietnutí návrhu na prerušenie konania a vo výroku o čiastočnom zastavení konania pre absenciu odvolania nadobudol právoplatnosť.

19. Odvolací súd po prejednaní veci v nadväznosti na dôvody odvolania dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie potrebné pre zistenie rozhodujúcich skutočností a z vykonaného dokazovania vyvodil i správne právne závery, keď skonštatoval nepreukázanie toho, že by v dôsledku predmetnej dopravnej nehody došlo k zásahu do osobnostnej sféry žalobkyne, ktorá bola jej priamou účastníčkou, pričom právo na ochranu osobnosti v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka zahŕňa v sebe právo na život a zdravie, ako aj právo na súkromie a rodinný život. V danom prípade v dôsledku dopravnej nehody došlo preukázateľne k zásahu do osobnostného práva žalobkyne na zdravie a telesnú integritu, ako aj do práva na súkromný a rodinný život.

20. Pre rozhodnutie vo veci však bolo potrebné, ako to vyplýva aj z odôvodnenia napadnutého rozsudku, vyriešiť základnú otázku, či je možné duplicitné uplatnenie práva na náhradu škody z titulu bolestného a úhrady sťaženia spoločenského uplatnenia podľa 444 Občianskeho zákonníka a práva na náhradu nemajetkovej ujmy podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na rozdielne rozhodnutia najvyšších súdnych autorít a to rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/65/2013 zo dňa 28.05.2014, ktoré bolo uverejnené v Zbierke Stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod č. 1/2015 (poukazovala naň žalobkyňa), a rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I.ÚS 426/2014 zo dňa 13.08.2014, ktoré bolo uverejnené v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 15/2015 (poukazovala naň žalovaná 2/), si odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie osvojil právny názor v neskoršom rozhodnutí vyššej súdnej autority, t. j. Ústavného súdu SR, podľa ktorého právo na náhradu škody z titulu úhrady sťaženia spoločenského uplatnenia podľa § 444 Občianskeho zákonníka a právo na náhradu nemajetkovej ujmy podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka sú samostatné nároky fyzickej osoby, a preto ich nemožno uplatňovať duplicitne na základe rovnakých skutkových tvrdení, hoci aj v dvoch samostatných konaniach pred príslušným súdom.

21. Odvolací súd konštatoval, že popri nároku vyplývajúcom z titulu ochrany osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka vystupuje ako ďalší samostatný nárok na náhradu škody podľa § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka, v danom prípade ide o osobitnú zodpovednosť podľa § 427 Občianskeho zákonníka za škodu vyvolanú osobitnou povahou prevádzky, keď škoda bola spôsobená prevádzkou motorového vozidla. Z titulu tejto zodpovednosti za náhradu škody má poškodený podľa § 444 Občianskeho zákonníka nárok na jednorazové odškodnenie bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia. Ide teda o dva samostatné nároky - nárok na náhradu škody na zdraví a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy pri zásahu do práva na ochranu osobnosti. Na jednej strane sú tieto nároky úplne samostatné, na strane druhej si však v istom zmysle konkurujú, keď sú hodnotené na základe sčasti totožných a sčasti veľmi podobných skutkových tvrdení. Na ich uplatnenie preto treba poskytnúť súdu také skutkové tvrdenia, aby bolo možné odlíšiť nárok na náhradu škody na zdraví a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy pri zásahu do práva na ochranu osobnosti. Súd je pri rozhodovaní o týchto nárokoch vždy viazaný ústavným princípom proporcionality, v zmysle ktorého odškodnenie má byť dostatočné, dôstojné a adekvátne. Dvojitým hodnotením vzniknutej nemajetkovej ujmy na ľudskom zdraví - v režime náhrady škody na zdraví a v režime ochrany osobnosti, na základe totožných skutkových tvrdení, by totiž dochádzalo k porušeniu všeobecnej právnej zásady „ne bis in idem“, ako aj už spomenutého princípu proporcionality. Nie je možné, aby sa osoba dotknutá na zdraví snažila cestou ochrany osobnosti nahradzovať alebo navyšovať nároky na bolestné a náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia, pretože možnosť uplatnenia týchto špeciálnych nárokov vylučuje možnosť duplicitného uplatnenia nárokov všeobecných. V rámci odškodnenia vo forme bolestného sa zohľadňujú všetky zdravotné špecifiká poškodenia zdravia poškodeného, v rámci posudzovania výšky náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia sa posudzuje celý široký komplex následkov poškodenia zdravia, pričom takto široko vymedzený rámec špeciálnej úpravy právnej ochrany nepochybne v sebe zahŕňa i ochranu dôstojnosti osoby dotknutej neoprávneným zásahom i práva na súkromný a rodinný život.

22. Nemožno vylúčiť, že ochrana osobnosti v súvislosti s porušením práva na zdravie bude mať tiež svoje miesto, to však len v prípade skutkov, nárokov či osôb odlišných od skutkov, nárokov či osôb spadajúcich do režimu náhrady škody na zdraví, prípadne v situáciách, v ktorých je právna úprava náhrady škody natoľko paušálna, že ju preto nemožno považovať za vyčerpávajúco riešiacu daný problém. Možno teda uzavrieť, že pokiaľ by na základe rozhodujúcich skutkových tvrdení žalobkyne nebolo odškodnenie z titulu náhrady škody na zdraví, a to bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia, dostatočnou satisfakciou za vzniknutú ujmu na jej osobnostných právach, mohla by sa domáhať ďalšej satisfakcie podľa ustanovení na ochranu osobnosti, to však nie je možné na základe totožných skutkových tvrdení (obdobne napr. aj rozsudok českého Vrchného súdu v Olomouci sp. zn. 1Co/2/2010 zo dňa 05.05.2010).

23. Občiansky zákonník právne nevymedzuje pojem bolestné, ani pojem sťaženie spoločenského uplatnenia a ani to, v akom rozsahu sa náhrada za tieto ujmy na zdraví odškodňuje. Tieto otázky sa posudzujú z lekárskeho hľadiska a v čase vzniku škody boli upravené zákonom č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorý treba na daný prípad aplikovať. Náhrada za bolesť a náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia sú dve relatívne samostatné zložky náhrady škody na zdraví, i keď sú v zákone upravené spoločne. Oba druhy odškodnenia sú náhradou tzv. nemateriálnej ujmy a majú slúžiť na to, aby si poškodený mohol obstaráť náhradné pôžitky na vyrovnanie prežitých a prežívaných utrpení, strastí a kompenzovanie životných obmedzení vyvolaných úrazom. Ide o nároky rýdzo osobnej povahy. Zákon upravuje zvlášť podmienky, za ktorých sa poskytuje odškodnenie za bolesť a zvlášť podmienky pre odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Rovnako osobitne stanovuje zásady pre vyhodnocovanie oboch druhov odškodnenia. Priznanie nároku na náhradu za bolesť nie je podmienené priznaním nároku na sťaženie spoločenského uplatnenia a naopak. Aj zvýšenie odškodnenia u oboch nárokov treba posudzovať osobitne, lebo existencia dôvodov pre zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia neznamená zároveň aj existenciu dôvodov pre zvýšenie odškodnenia za bolesť a naopak.

24. Odškodnenie za bolesť sa poskytuje za bolesti spôsobené poškodením na zdraví, jeho liečením, odstraňovaním jeho následkov a sťažením zdravotnej pohody. Sťaženie spoločenského uplatnenia sa odškodňuje, ak poškodenie na zdraví má preukázateľné nepriaznivé dôsledky na životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb. Zvýšenie odškodnenia závisí od splnenia predpokladov, ktoré ho poškodili vo veku, v ktorom utrpel škodu na zdraví, ktoré mal pre ďalšie uplatnenie v živote a v spoločnosti, a ktoré sú pre neho obmedzené alebo stratené. Pri sťažení

spoločenského uplatnenia ide jednak o vylúčenie či obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom a športovom živote, a jednak aj o sťaženie či dokonca priamo znemožnenie výkonu či voľby povolania, voľbu budúceho životného partnera, resp. možnosti ďalšieho seba realizovania. Odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia nepatrí za poškodenie prechodného charakteru, za ktoré sa považuje i nepriaznivý zdravotný stav, so zlepšením ktorého možno podľa lekárskej vedy počítať v čase kratšom ako rok (preto možno toto odškodnenie priznať najskôr rok po spôsobení škody), a za menšie jazvy, drobné kozmetické vady a chorobné zmeny ľahšieho charakteru, ktoré nemôžu viesť k výraznejšiemu obmedzeniu spoločenského uplatnenia poškodeného.

25. V danom prípade bolo žalobkyni poskytnuté v zmysle zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia odškodnenie z titulu bolestného v celkovej výške 5.563 eur a z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia v celkovej výške 20.044,60 eura, ktoré zohľadnilo okolnosti poškodenia zdravia a jeho následkov. Tieto odškodnenia boli vyčíslené na základe znaleckých posudkov K.. I. J., znalca z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie traumatológia, a K.. A. K.. 19/2017, znalkyňa z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria. Z lekárskeho posudku o sťažení spoločenského uplatnenia vyplýva, že znalec priznal žalobkyni za položku 304d - obmedzenie hybnosti krčnej chrbtice stredne ťažkého stupňa s iritačnou quadrušymptomatológiou 520b + zvýšenie o polovicu 260 bodov pre obmedzenie v spoločenskom, rodinnom a pracovnom živote - nemožnosť adekvátnej pracovnej záťaže, závislosť na pomoci, sťažená chôdza, poruchy rovnováhy a obmedzenie sebaobslužnosti. Priznal jej až 30 bodov za položku 432a - jazvy plošné po operácii. Pokiaľ ide o psychickú ujmu, žalobkyňa si uplatnila sťaženie spoločenského uplatnenia na základe súkromného znaleckého posudku K.. A. K., ktorá priznala 1300 bodov za položku č. 255 a 260 bodov a za položku č. 254. Tento posudok prehodnotila K.. A. K. na základe objednávky žalovanej 2/, ktorá priznala žalobkyni 325 bodov za položku 255 a 254.

26. Zo znaleckých posudkov vyplýva, že v rámci inštitútu sťaženia spoločenského uplatnenia boli zohľadnené všetky skutočnosti tvrdené žalobkyňou, ktorými argumentovala aj pri podaní žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy, a to invalidita, zníženie schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, obmedzenie v obvyklom spôsobe života, odkázanosť na pomoc inej osoby i dôsledky na súkromnú sféru života žalobkyne. Je zrejmé, že poškodenie zdravia žalobkyne sa prejavilo aj na jej psychickom stave. Tieto ujmy sú však kryté náhradou za sťaženie spoločenského uplatnenia na základe bodového ohodnotenia v závislosti od rozsahu obmedzení pri uplatnení v živote a v spoločnosti. V rámci sťaženia spoločenského uplatnenia sa odškodňuje široké spektrum zásahov do života spôsobených, medzi inými aj trvalý zásah do psychiky poškodeného (napr. položka 254, 255 prílohy č. 1 k zákonu o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia). Je teda nepochybné, že trvalý zásah do psychiky žalobkyne bol odškodnený v rámci náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia (vyplýva to zo znaleckých posudkov K.. K. a K.. K.) a ďalšie priznanie náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyni na podklade tých istých skutočností by bolo duplicitné. Pod sťažením spoločenského uplatnenia treba rozumieť aj vylúčenie či obmedzenie účasti poškodeného na plnohodnotnom osobnom a rodinnom, spoločenskom a športovom živote. Žalobkyňa v podanej žalobe argumentovala práve dôsledkami jej zdravotného stavu na rodinný život (vzťah so synom), osobný život (zmena charakterových vlastností, ukončenie vzťahu s partnerom), spoločenský život (v dôsledku zmeny osobnosti stratila blízke priateľstvá), či športové vyžitie, pričom všetky tieto skutočnosti boli posudzované v rámci náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a žalobkyňa už za ne bola zákonným spôsobom odškodnená.

27. Odškodnenie žalobkyne v nadväznosti na ňou uvádzané dôvody požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné považovať náhradou za sťaženie spoločenského uplatnenia za dostatočné, dôstojné a adekvátne, v plnom súlade s ústavným princípom proporcionality. V tomto konaní žalobkyňa neuviedla také rozhodujúce skutkové tvrdenia, ktoré by neboli zohľadnené pri uspokojení jej nároku na náhradu škody na zdraví formou bolestného, či sťaženia spoločenského uplatnenia. Preto už nemôže prichádzať do úvahy poskytnutie ďalšieho odškodnenia z titulu zásahu do jej osobnostných práv, a to či už práva na zdravie, ako aj práva na rodinný život a osobný život, pretože by tým došlo k porušeniu všeobecnej právnej zásady „ne bis in idem“ ako aj už spomenutého princípu proporcionality. Bolo pritom potrebné prihliadnuť tiež na okolnosti, za akých k predmetnému neoprávnenému zásahu došlo, teda aj na to, že zo strany žalovanej 1/ išlo o neobstaraný trestný čin, za ktorý jej bol trestným rozkazom uložený primeraný trest.

28. Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností odvolací súd odvolanie žalobkyne nepovažoval za opodstatnené, a tak rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výroku o zamietnutí žaloby ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

29. V súvislosti s odvolaním smerujúcim proti výroku o trovách konania odvolací súd považoval odvolanie žalobkyne za dôvodné, preto výrok o trovách konania podľa § 388 CSP zmenil tak, že žalovaným 1/ a 2/ nepriznal nárok na náhradu trov konania. Pri rozhodovaní vychádzal z nižšie citovaných zákonných ustanovení:

30. Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

31. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

32. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

33. V sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu v konaní. Aplikácia ustanovenia § 257 CSP pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď síce sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania podľa § 255 a nasl. CSP, súd však dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania podľa § 257 CSP sa nesmie javiť ako neprímeraná tvrdosť voči subjektom konania a nesmie odporovať dobrým mravom. Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach danej veci, ale aj v okolnostiach na strane niektorej strany sporu.

34. K dôvodom hodným osobitného zreteľa môže dôjsť vo vzťahu k určitým druhom konania alebo určitej procesnej situácii. Do úvahy treba brať tiež také okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nároku a prihliadnúť i na postoj strán sporu v konaní. Ďalšou zo skupín prípadov, v ktorých aplikácia tohto ustanovenia prichádza do úvahy, sú prípady charakteristické sociálnym aspektom, ktorý vystupuje do popredia vtedy, keď povinná strana sporu nemôže uhradiť náhradu trov konania z dôvodov, ktoré sama nezavinila, alebo ich môže uhradiť len s veľkými ťažkosťami. V takýchto prípadoch súd zohľadňuje osobné, majetkové, zárobkové a iné pomery oboch strán, prihliada na postoj strán v konaní a prípadne iné okolnosti a môže dospieť k záveru o úplnom nepriznaní trov konania úspešnej strane alebo o nepriznaní čiastočnom, a to práve s ohľadom na intenzitu preukázaných dôvodov hodných osobitného zreteľa (citované z uznesenia Ústavného súdu SR z 8. decembra 2011, sp. zn. II. ÚS 563/2011-14, a prispôsobené novej právnej úprave). Je teda potrebné skúmať pomery nielen toho, koho by postihovala povinnosť nahradiť trovy, ale aj toho, ktorého majetková sféra by bola použitím výnimočného ustanovenia dotknutá.

35. Pri rozhodovaní o trovách konania bolo možné vidieť dôvody hodné osobitného zreteľa v zmysle § 257 CSP spočívajúce v sociálnych aspektoch vystupujúcich na strane žalobkyne (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3M Cdo 5/2006). Odvolací súd prihliadol na majetkové i sociálne pomery na strane žalobkyne, ktorá po dopravnej nehode zostala odkázaná na invalidný dôchodok ako jej jediný príjem. Z rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 25.07.2017 vyplýva pokles schopnosti žalobkyne vykonávať zárobkovú činnosť o 70 %, v dôsledku čoho jej bol priznaný invalidný dôchodok vo výške 265 eur mesačne. V súčasnosti je podľa údaju žalobkyne v podanom odvolaní výška tohto dôchodku 272,10 eura, pričom zdôraznila, že nevlastní žiadne nehnuteľnosti a ani cennejšie hnutelné veci. S ohľadom na túto sociálnu a finančnú situáciu žalobkyne s prihliadnutím na predmet konania odvolací súd dospel k záveru, že priznanie náhrady trov konania žalovaným 1/, 2/ voči žalobkyňi by bol neprímerane tvrdý postih pre žalobkyňu, ktorá iniciovala predmetné konanie o náhradu nemajetkovej ujmy z poškodenia zdravia po dopravnej nehode, pri ktorej utrpela vážne zdravotné problémy s trvalými následkami. Odvolací súd tiež prihliadol na stranu žalovaných, pre ktorých nepriznanie náhrady trov konania rozhodne nebude takým neprímeraným postihom, akým by bol pre žalobkyňu v prípade priznania tohto nároku žalovaným, keď žalované navyše neboli ani zastúpené právnym zástupcom a trovy konania im vznikli len v súvislosti s poštovým za doručenie ich podaní, prípadne s cestovným na pojednávanie. Žalovaná 1/ je fyzickou osobou s pravidelným mesačným príjmom a žalovaná 2/

je právnickou osobou (poisťovňa) disponujúcou majetkovým portfóliom, preto nepriznanie nároku na náhradu trov konania nespôsobí neprimeraný zásah do ich majetkovej sféry.

36. V odvolacom konaní, v ktorom odvolací súd preskúmaval správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby, boli úspešné žalované, ktoré by mali nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni, no už z vyššie uvedených rovnakých dôvodov pre dôvody hodné osobitného zreteľa im odvolací súd nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobkyni nepriznal (§ 396 ods. 1, § 262 ods. 1, § 255 ods. 1, § 257 CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).